

PRVO POGLAVLJE

Kroz šumu u oblacima teklo je more izmaglice, meke, si-
ve, luminiscentne. Magla se na visovima činila svetlija, jer
je jutarnje sunce počelo da greje i vlaga da isparava, mada
je sveža i bezvučna polutama u jaruzi i dalje bila protivte-
ža toj prvoj svetlosti dana.

Kapetan Kordelija Najsmiit pogleda prema botaničaru
svog tima, podesi remenje opreme za prikupljanje biolo-
ških uzoraka i nastavi zadihano da se penje. Sklonila je s
očiju dugačak vlažni bakarni pramen, nestrpljivo ga gur-
nuvši prema šnali kojom joj je kosa bila skupljena na po-
tiljku. Sledeća zona osmatranja svakako će biti negde niže.
Sila teže ove planete bila je nešto slabija nego na njihovom
matičnom svetu Beta kolonije, ali to nije olakšavalo fizio-
loški napor pri kretanju kroz razređeni planinski vazduh.

Gornju granicu ovog dela šume krasila je gušća vegetaci-
ja. Prateći korito potočića koji je tekao niz jarugu, probija-
li su se i provlačili kroz živi tunel, a onda izbiše na čistinu.

Jutarnji povetarac raspredao je poslednja povesma ma-
gle na zlatnim obroncima. Prostirali su se u beskraj, uspon
za usponom, završavajući se konačno ogromnim sivim pa-
dinama središnjeg visa, okrunjenog svetlucavim ledom.
Sunce ovog sveta sijalo je na nebu zagasitotirkizne boje, da-
rujući raskošan izgled zlatnim vlatima trave, sitnom cveću
i bokorima nekakve srebrnaste biljke, nalik na tačkastu svi-

lu, koja je bila svuda oko njih. Dvoje istraživača opčinjeno je posmatralo planinu iznad sebe, okruženu svečanom tišinom.

Zastavnik Diboer, botaničar, nasmeši se Kordeliji preko ramena i pade na kolena ispred jednog srebrnastog bokora. Ona nastavi do prve sledeće uzvisine da bi osmotrila panoramu iza njih. Mestimična šuma bila je gušća na manje vrletnim padinama. Pet stotina metara niže, oblaci su se pružali sve do obzorja poput belog mora. Daleko na zapadu, sestra njihove planine vrhom se probijala kroz gornju površinu oblaka, uskomešanu uzlaznim vazдушnim strujama.

Kordelija tad požele da se stvori dole u ravnici i bude svedok čuda vode koja pada s neba, kad je nešto prenu iz misli. „Šta li to Rozmon spaljuje kad ovoliko zaudara?“, promrmlja.

Iza najbližeg planinskog hrbata dizao se stub uljastog crnog dima koji su, nešto više, dočekivale i razvejavale vazdušne struje. Po svemu se činilo da potiče s mesta gde su se nalazili njihovi logor i baza. Zabrinuto ga je proučavala.

Tišinu rascepi udaljeno zavijanje, koje se ubrzo pojača u urlik. Iza grebena izbi njihov planetarni šatl i protutnja nebom iznad njih, ostavivši za sobom trag jonizovanih gasova.

„Kakvo uzletanje!“, uzviknu Diboer, zagledan u nebo.

Kordelija ukuca šifru u kratkodometni komunikator na zglobov šake i reče u mikrofoni: „Najsmitova zove Bazu jedan. Odgovorite, molim.“

Jedini odgovor bilo je prigušeno, prazno šištanje statike. Pozvala je ponovo, pa zatim još jednom, ali ishod beše isti. Zastavnik Diboer ju je uznemireno posmatrao.

„Pokušaj preko svog“, reče mu. Ni on, međutim, nije imao sreće. „Skupljaj opremu, vraćamo se u logor“, naredi mu ona. „Trkom.“

Bez daha su se uspeli na vrh grebena i ponovo zaronili u šumu. Mnogo oborenih stabala, trnovitih i bradatih, le-

žalo je gusto isprepletanih grana. Prilikom uspona izgledala su joj umetnički živopisno, ali sad, dok se spuštala, pretvorila su se u opake prepreke. Zamišljala je desetak mogućih nesreća, sve goru od gore. „Ovako znači nastaju zmajevi na ivicama mapa“, pomislila je, i napregnula se da suzbije paniku.

Provukli su se kroz poslednji pojas šume i konačno osmotrili prostrano ulegnuće koje su bili odabrali za logor. Kordelija zinu od zaprepašćenja. Prizor je prevazilazio maštu.

Dim se dizao iz pet ugljenisanih crnih humki, do pre nekoliko minuta urednog kruga šatora. U travi s druge strane logora, gde je prethodno stajao šatl, video se još zadimljen trag. Delovi uništene opreme bili su razbacani svuda unaokolo. Njihova bakteriološki zaptivena toaletna jedinica bila je postavljena malo niže na padini; čak je i ona spaljena.

„Bože“, prostenja zastavnik Diboer, i kao u snu pođe napred. Kordelija ga zadrža.

„Zalegni i pokrivaj me“, naredi mu, pa se oprezno zaputi prema nemim ostacima logora.

Trava je bila ugažena i nagorela. Njen ošamućeni um pokušavao je da odgonetne šta se dogodilo. Domoroci za čije postojanje nisu znali? Ne, materijal njihovih šatora nije moglo da rastopi ništa slabije od plazme. Dugo traženi, ali dosad neotkriveni pripadnici neke napredne tuđinske civilizacije? Možda je izbila nekakva neočekivana zaraza, koju čak ni jednomesečna robotska mikrobiološka osmatranja i imunizacija nisu uspeali da otkriju i preduprede – jesu li ovo bile posledice pokušaja sterilizacije? Ili ih je napala zajednica s neke druge planete? Malo je verovatno da su napadači prošli kroz istu crvotočinu koju su oni otkrili kada su uspeali da ucrtaju tek deset odsto prostora unutar ovog sistema. Da nisu ipak tuđinci?

Ojađeno je shvatila da joj se misli vrte ukруг, poput neke od uhvaćenih životinjica koje je zoolog tima puštao da

mahnito trče i okreću točak. Namršteno je čeprkala po ostacima logora ne bi li otkrila nekakav trag.

Pronašla ga je u visokoj travi, na pola puta do jaruge. Dugačko telo vojnika u mrkoj vrećastoj uniformi betanske Jedinice za astronomska izviđanja ležalo je iskrivljenih ruku i nogu, kao da su ga pogodili dok je trčao prema zaklonu šume. Kordelija ga je prepoznala i bolno usisala vazduh. Onda pažljivo okrenu telo na leđa.

Bio je to savesni poručnik Rozmon. Pogled mu je bio staklast, ukočen i nekako zabrinut, kao da i dalje odražava ono što mu se dešavalo u duši. Sklopila mu je oči.

Pregledala je leš da bi utvrdila uzrok smrti. Nije bilo krvi, opekotina ni slomljenih kostiju – a onda mu je vitkim belim prstima opipala glavu. Koža ispod njegove plave kose bila je prekrivena plikovima, znak da je žrtva bila pogođena neuroudaračem. To je otpisivalo tuđince. Na trenutak mu je zadržala glavu u krilu, bespomoćno i poput slepca prelazeći prstima preko poznatih crta njegovog lica. Prenula se i shvatila da nije trenutak za žalost.

Četvoronoške se vratila do pocrnelog kruga i pokušala da nađe komunikacionu opremu. Iskrivljeni komadi plastike i metala ukazivali su da su napadači bili temeljiti. Velikom delu opreme nije bilo ni traga.

Trava zašušta. Ona, napetih mišića, podiže omamljivač. Kroz vegetaciju boje slame probi se usplahireno lice zastavnika Diboera.

„Ja sam, ne pucaj“, dobaci joj pridavljenim glasom koji je trebalo da bude šapat.

„Malo je falilo. Zašto nisi ostao tamo gde sam ti rekla?“, zašišta ona. „Nije važno, hajde da potražimo kom-jedinicu, da probamo da dozovemo brod. I ne uspravljaj se, jer svakog časa mogu da se vrate.“

„Ko? Ko je to bio?“

„Izbor je širok, biraj: Novobrazilci, Barajarci, Cetaganđani, može da bude bilo ko iz tog društva. Reg Rozmon je mrtav. Neuroudarač.“

Kordelija odbaulja do humke šatora s uzorcima i pažljivo osmotri ostatke. „Dodaj mi onaj štap“, prošapta.

Oprezno je začepkala po gomili koja je najviše obećavala. Šatori su prestali da se dime, ali su iz njih i dalje izbijali talasi toplote i tukli joj u lice kao sunce njenog rodnog sveta. Uništeni materijal raspadao se kao ugljenisana hartija. Zavukla je štap u poluistopljeno kućište kasete i izvukla ga na čistinu. Najniža fioka nije bila istopljena, ali je bila jako iskrivljena i – utvrdila je to kada je omotala šaku krajem košulje i povukla – čvrsto zaglavljena.

Posle nekoliko minuta, pronašli su nešto što je moglo da zameni čekić i dleto: pljosnatu krhotinu metala i tešku grudvu u kojoj je, sa žaljenjem, prepoznala nekad prefinjeni i veoma skup uređaj za beleženje atmosferskih podataka. Uz pomoć ovog primitivnog oruđa i Diboerove fizičke snage, nekako su otvorili fioku, uz prasak nalik na pucanj pištolja od kog oboje poskočiše.

„To!“, uzviknu Diboer.

„Hajde da ga odnesemo do jaruge i pokušamo da pozovemo“, reče Kordelija. „Svako može da nas vidi odozgo, s padine – sva se naježim od same pomisli.“

Stušiše se, pognuti, u zaklon, pored Rozmonovog leša. Diboer je smrknuto i ukočeno zurio u njega. „Teško onom ko je ovo uradio.“ Kordelija samo odmahnu glavom.

Kleknuše u rastinje slično paprati da oprobaju komlink. Iz mašine se isprva čulo samo krčanje i tužno pištanje, a zatim, kad su ga protresli, začu se audio signal. Kordelija pronađe željenu frekvenciju i poče da poziva.

„Kapetan Najsmiit zove Izviđački brod *Rene Magrit*. Potvrdite prijem, molim.“ Posle mučnog čekanja, začuše odgovor, zamućen statičkim šumom.

„Ovde poručnik Stuben. Jeste li dobro, kapetane?“

Kordelija prestade da zadržava dah. „Zasad jesam. Kakav je vaš status? Šta se dogodilo?“

Začu se glas doktorke Juleri, najvišeg oficira u jedinici posle Rozmona. „Logor je opkolila barajarska vojna patro-

la i zatražila predaju. Tvrdili su da je lokacija njihova jer su je prvi pronašli. Onda se među njima našla neka ratoborna budala, otvorila vatru iz bacača plazme i – nastao je pakao. Reg ih je zadržao pucajući iz svog omamljivača, a mi ostali smo se, zahvaljujući njemu, domogli šatla. Ovde gore se nalazi barajarski brod generalske klase s kojim trenutno igramo žmurke, ako razumete šta hoću da kažem...”

„Ne zaboravite da koristimo nezaštićenu frekvenciju“, oštro je podseti Kordelija.

Julerijeva načas začuta, pa nastavi. „Primljeno. I dalje zahtevaju da se predamo. Zna li da li su zarobili Rega?“

„Diboer je pored mene. Jesu li svi ostali na broju?“

„Svi osim Rega.“

„Reg je mrtav.“

Krčanje zagluši deo Stubenove psovke.

„Stu, preuzimaš zapovedništvo“, prekide ga Kordelija. „Slušaj me pažljivo: onim nervoznim vojničinama ne treba, ponavljam, ne treba verovati. Ni po koju cenu im ne predajte brod. Već sam viđala izveštaje o krstaricama generalske klase. Bolje su naoružani, oklopljeni su i imaju brojniju posadu, ali ste vi zato bar dvostruko brži. Gledajte da im ostanete izvan dometa. Povucite se sve do Beta kolonije ako morate, ali ne izlažite moje ljude pogibelji. Jasno?“

„Ne možemo da vas ostavimo, kapetane!“

„Možete da lansirate šatl da nas pokupi ako vam Barajarci ne budu preblizu. Ako nas zarobe, imaćete više izgleda da nas oslobodite političkim kanalima nego neakvim suludim upadom, ali samo ako stignete kući da uložite protest. Jesam li bila jasna? Potvrdite, molim!“, zatražila je.

„Potvrđeno“, odgovori on preko volje. „Ali, kapetane, koliko dugo mislite da ćete moći da izbegavate te manijake? Na kraju će vas pronaći pomoću ’skopova‘.“

„Što duže budemo mogli. A vi – put pod noge!“ Povremeno je razmišljala o tome kako bi brod funkcionisao bez nje, ali nikada kako bi bilo bez Rozmona. Mora da Stubenu utuvi u glavu da ne izigrava vojnika. Barajarci nisu ama-

teri. „Pedeset šest duša zavisi od toga šta ćeš raditi tamo gore. Izbroj na prste ako mi ne veruješ. Pedeset šestoro je više nego dvoje. Imaj to na umu, važi? Najsmitova se odjavljuje.“

„Kordelija... Srećno. Stuben se odjavljuje.“

Kordelija ispravi leđa, zureći u mali komunikator. „Uh, kakva zbrka.“

Zastavnik Diboer frknu. „Blago rečeno.“

„Ne, upravo je onako kako sam rekla. Ne znam da li si primetio, ali...“

Tad opazi kretanje u šarenoj senci rastinja. Načini pokret da se uspravi, i posegnu za omamljivačem. Visoki barajarski vojnik u sivo-zelenoj maskirnoj uniformi bio je brži. Diboer, međutim, preduhitri čak i njega, i mahinalno je gurnu iza sebe. Padajući unazad u jarugu, Kordelija začu prasak neurobacača. Omamljivač i kom-link joj izleteše iz ruku. Šuma, tlo, potok i nebo divlje se zavrteše oko nje, a onda udari glavom u nešto, tresak je ošamuti, i sledećeg trenutka tama proguta i nju i zvezde koje je na trenutak ugledala.

Obraz joj je počivao na mekom šumskom tlu. Miris vlažne zemlje golicao joj je nozdrve. Udahnula je dublje, da napuni pluća, a onda joj se želudac prevrnu od zadaha truljenja. Okrenu lice na drugu stranu. U glavi joj se zažariše zraka-sto raspoređene niti bola.

Ona muklo zastenja. Vid joj na trenutak zamutiše uskovitlane tamne šare, a onda se raščistiše. Napregnu oči da uhvate u žižu najbliži predmet, nešto što se nalazilo otprilike metar i po od njene glave.

Videla je teške crne čizme, ukopane u blato, s uvučenim sivo-zelenim maskirnim pantalonama, i noge raširene u strpljivom stavu „na mestu voljno“. Kordelija suzbi umorni jecaj koji joj se umalo ote. Pažljivo spusti glavu u crnu kaljugu i oprezno se prevrnu na bok da bolje osmotri barajarskog oficira.

Pa to je njen omamljivač! Zurila je pravo u mali pravougaonik njegovog udarnog kraja u vojničkoj širokoj i teškoj šaci. Potraži pogledom gde mu je neuroudarač. Oficir opasač bio je gusto načičkan opremom, ali je futrola neuroudarača na desnom boku bila prazna, kao i futrola bacača plazme na levom.

Bio je tek malo viši od nje, ali širok i snažan. Zamršena tamna kosa dovezala mu je do hladnih i opreznih sivih očiju – u stvari, prema strogim barajarskim vojnim standardima, sve je na njemu izgledalo neuredno. Njegova borbena uniforma bila je jednako zgužvana, blatnjava i umrljana biljnim sokovima kao i njena, a preko desne jagodice mu se pružala krvava rasekotina. Izgleda da je i on imao baksuzan dan, pomisli još ošamućena. Tada se oko nje zavrteše crni virovi, puni varnica, i još jednom je progutaše.

Kad joj se pogled ponovo razbistrio, čizme više nisu bile tamo. Ne, jesu. Udobno je sedeo na jednom panju. Pokušala je da ne obraća pažnju na utrobu koja joj se podizala, ali na kraju popusti, i silovito se isprazni.

Neprijateljski kapetan se, ne očekujući ovo, uzvrpolji dok je povraćala, ali ostade da sedi. Otpuzala je nekoliko metara dalje, do potočića na dnu jaruge, i isprala usta i lice ledenom vodom. Osetivši se nešto bolje, uspravi se u sećeci položaj i zaškripa: „Pa?“

Oficir nagnu glavu i, s prizvukom poštovanja, reče: „Ja sam kapetan Aral Vorkosigan, zapovednik barajarske imperijalne krstarice *General Vorkraft*. Predstavite se, molim.“ Govorio je blago akcentovanim baritonom.

„Kordelija Najsmiit, kapetan betanske Jedinice za astromenska izviđanja. Reč je o naučnoj jedinici“, naglasi, „ne borbenoj.“

„Primetio sam“, odvrati kapetan suvo. „Šta se dogodilo s vašom jedinicom?“

Kordelija ga sumnjičavo pogleda. „Što, zar niste bili ovde? Bila sam gore na planini, pomagala sam mom botaničaru.“ Zatim dodade, zabrinutijim tonom: „Jeste li videli

mog botaničara – zastavnika? Gurnuo me je u jarugu kad su nas napali...”

On pogleda prema vrhu jaruge, mestu odakle se skotrljala – koliko li je prošlo od tada? „Smedokos momak?”

Njoj se stegnu srce. „Jeste.”

„Više nikako ne možete da mu pomognete.”

„To je bilo najobičnije ubistvo! Imao je samo omamljivač!” Želela je da pogledom sprži Barajarca. „Zašto su moji ljudi uopšte napadnuti?”

On se zamišljeno lupnu njenim omamljivačem po dlanu. „Vaša ekspedicija“, izgovori pažljivo, „trebalo je da bude privedena, po mogućnosti bez upotrebe sile, zbog neovlašćenog upada u barajarski svemirski prostor. Izbio je sukob. Hitac neuroudarača pogodio me je u leđa. Kad sam se osvestio, zatekao sam vaš logor u ovom stanju.”

„Zgodna pričica.“ Žuč joj je pekla usta. „Milo mi je što je Reg zakačio bar jednog od vas pre nego što ste ga ubili.”

„Ako govorite o onom nepromišljenom, ali svakako odvažnom svetlokosom momku na čistini, taj bi promašio celu kuću. Ne znam zašto vama Betancima uopšte daju uniforme. Niste obučeni ništa bolje od dece na izletu. Možda vaši činovi označavaju još nešto osim platnog razreda, ali ne znam šta bi to moglo da bude.”

„Bio je geolog, ne plaćeni ubica“, brecnu se ona. „A što se tiče moje ‘dece’, vaši vojnici ipak nisu uspjeli da ih zarobe.”

Oficir podiže obrve i Kordelija iznenada začuta. Svaka ti čast, pomisli. Još nije počeo ni da mi uvrće ruku, a već mu izbrbljavam podatke.

„Nisu, kažete?”, promrsi Vorkosigan. Pokaza omamljivačem uzvodno, prema mestu gde je kom-link ležao razbijen, delimično potopljen, i još se pomalo dimio. „Kakva ste naređenja izdali brodu kad su vas obavestili da su uspjeli da se izvuku?”

„Rekla sam im da postupe po sopstvenom nahođenju“, neodređeno je promrljala, tražeći nadahnuće u izmaglici bola.

On frknu. „Najuputnije naređenje koje se može dati jednome Betancu. Ako ništa drugo, sigurni ste da će vas poslušati.“

Tako znači. E, pa ni ja nisam mutava. „Ja bar znam zašto su me moji ljudi ostavili ovde; a vi, znate li zašto su vaši ostavili vas? Zar je jedan visoki oficir, čak i ako je barajarski, toliko bezvredan da ga prepuštaju sopstvenoj sudbini?“ Ispravila je leđa. „Ako je Reg bio toliko nesposoban da bi promašio celu kuću kako kažete, ko vas je onda pogodio?“

To će ga naučiti pameti, pomisli ona, ali se omamljivač kojim je zapovednik dotad odsutno mahao ponovo zaustavio na njoj. Ipak, on samo reče: „To nije vaša briga. Imate li drugi kom-link?“

Oho, ima li to ovaj strogi barajarski zapovednik posla s pobunom? Pa, što veća zbrka među neprijateljima, to bolje! „Ne. Vaši vojnici su sve uništili.“

„Nije važno“, progundā Vorkosigan. „Znam gde ću naći drugi. Možete li da hodate?“

„Nisam sigurna.“ Ona se uspravi, a onda pritisnu šakom čelo da ublaži bolno žiganje.

„To je od pada“, reče Vorkosigan hladno. „Kretanje će vam prijati.“

„Koliko daleko?“

„Oko dve stotine kilometara.“

Kordelija ponovo pade na kolena. „Srećan vam put.“

„Sam bih ga prešao za dva dana. Pretpostavljam da će vama trebati više, s obzirom na to da ste geolog, ili šta već rekoste da ste.“

„Astrokartograf.“

„Ustanite, molim.“ Sagnuo se da joj pomogne, uhvativši je ispod lakta. Činilo se da je morao da se natera da je do-dirne. Bila je promrzla i ukočena; osećala je toplotu njegove šake kroz debeli materijal rukava. Vorkosigan je odlučno gurnu uz nagib jaruge.

„Vi ste to izgleda ozbiljno odlučili“, reče ona. „Kako ćete paziti na zarobljenika za vreme forsiranog marša? Mogla bih da vam razbijem glavu kamenom kad zaspite.“

„Rizikovaću.“

Izbili su na vrh. Kordelija se, gotovo bez daha, uhvati za jedno tanko stabo. Sa zavišću primeti da se Vorkosigan nije ni zadihao. „Bilo kako bilo, nikuda ne idem dok ne sahranim svoje oficire.“

Ovo kao da ga je iznerviralo. „To bi bilo samo traćenje vremena i energije.“

„Neću ih ostaviti lešinarima kao da su strvine. Vaše si ledžije se možda bolje razumeju u ubijanje, ali niko od njih ne bi mogao da pogine na način dostojniji vojnika.“

Nekoliko trenutaka je zurio u nju, sa zagonetnim izrazom lica, a onda slegnu ramenima. „Kako hoćete.“

Kordelija krenu ivicom jaruge. „Bila sam uverena da je ovde“, začuđeno reče. „Jeste li ga premestili?“

„Ne. Ali, u sadašnjem stanju, nije mogao da se odvuče daleko.“

„Rekli ste mi da je mrtav!“

„I jeste, osim što su mu sačuvane telesne funkcije. Biće da mu je udarač promašio cerebelum.“

Kordelija pođe tragom pogaženog rastinja koji je vodio preko male uzvišice. Vorkosigan je bez reči išao za njom.

„Diboere!“ Pritrčala je prilici u smeđežutoj uniformi sklopčanoj usred bokora srebrnastog cveća. Kad je kleknula pored njega, on se prevrnu na leđa i ukočeno ispruži udove, a zatim celo telo počeo da mu se trese u sporim talasima, zuba iskeženih u neprirodan osmeh. Smrzava se?, panično je pomislila, a onda shvati šta vidi. Istrgnu maramicu iz džepa, presavi je i na silu mu je gurnu među zube. Usta su mu već bila krvava od prethodnih napada grčeva. Tri minuta kasnije, Diboer duboko uzdahnu i udovi mu omlitaviše.

Ona uzrujano izduva vazduh i, zabrinuta, uze da ga detaljnije pregleda. Otvorio je oči, i činilo se da mu se pogled izoštrio na njenom licu. Dograbilo ju je za mišicu i počeo

da se oglašava mešavinom ječanja, krkljanja i nerazgovetnog mumljanja. Nežno ga je milovala po glavi i brisala mu krvavu pljuvačku s usana ne bi li ga umirila.

Okrenula se Vorkosiganu, zaslepljena suzama besa i bola. „Lažove! Nije bio mrtav, samo je povređen! Mora mu se pružiti medicinska pomoć.“

„Ponašate se nerealno, kapetane Najsmiit. Od povreda nanesenih neuroudaračem nema oporavka.“

„Pa šta? Ne možete odoka da odredite koliku mu je štetu nanelo vaše prljavo oružje. I dalje vidi i čuje i oseća – ne možete ga proglašavati za mrtvacu samo zato što vama to odgovara!“

Njegovo lice podsećalo je na masku. „Kako hoćete“, reče oprezno. „Mogao bih da mu prekratim muke. Moj borbeni nož je veoma oštar. Ako se dovoljno brzo upotrebi, može maltene bezbolno da mu preseče grlo. A ako smatrate da je to vaša dužnost, s obzirom na to da ste mu pretpostavljeni, pozajmiću vam nož da to učinite.“

„Isto biste postupili i da je to jedan od vaših ljudi?“

„Svakako. I oni bi to učinili za mene. Niko ne bi želeo da živi u takvom stanju.“

Ustala je i odlučno ga pogledala u oči. „Kod vas u Barajaru čovek verovatno ima utisak da živi među ljudožderima.“

Nastade duga tišina koju je, konačno, prekinulo Diboe-rovo ječanje. Vorkosigan se prenu. „Šta drugo predlažete da učinimo s njim?“

Umorno je protrljala slepoočnice, očajnički tražeći nešto što bi prodrlo kroz njegovu bezizražajnu masku. Grčio joj se želudac, jezik joj je bio odrveneo, a noge drhtale od iznemoglosti, pada šećera u krvi i reakcije na bol. „A kuda to nameravate da odete?“, konačno upita.

„Na jednom mestu postoji skrovište sa zalihama. Tajno. Snabdeveno komunikacionom opremom, oružjem, hranom, i ako uspem da stignem donde, to će mi omogućiti da, hm... rešim probleme koje trenutno imam.“

„Ima li medicinske opreme?“

„Da“, nevoljno je potvrdio.

„U tom slučaju, predložiću vam nešto.“ Nije se nadala da će ono što je nameravala da kaže biti prihvaćeno. „Sarađivaću sa vama, daću vam reč, kao ratni zarobljenik, da ću vam pomoći na svaki način koji ne ugrožava moj brod – pod uslovom da povedemo zastavnika Diboera sa sobom.“

„To je nemoguće. On čak nije u stanju ni da hoda.“

„Mislim da jeste, ako mu pomognem.“

Smrknuto i začuđeno je zurio u nju. „A ako ne pristanem?“

„U tom slučaju, možete ili da nas ostavite ovde ili da nas oboje ubijete.“ Skrenula je pogled s njegovog noža, gordo podigla bradu i sačekala.

„Ja ne ubijam zarobljenike.“

Laknulo joj je kad je čula da govori u množini. Diboer je u neshvatljivom umu njenog neprijatelja očigledno ponovo bio unapređen u ljudsko biće. Spustila se na kolena da pomogne Diboeru da ustane, u sebi se moleći da Vorkosigan ne odluči da okonča raspravu tako što će je ošamuti ti i jednostavno dotući njenog botaničara.

„U redu“, on konačno priznade poraz, nakon što ju je nekoliko trenutaka zagonetno posmatrao. „Povedite ga, ali znajte da moramo brzo da putujemo.“

Nekako joj pođe za rukom da osovi zastavnika na noge. Čvrsto ga pridržavajući, natera ga da počne teturavo da korača. Činilo joj se da je čuje, ali da ne razume ono što mu se govori. „Vidite“, očajnički ga je branila, „da može da hoda, samo mu treba malo pomoći.“

Stigli su do šume kad je svetlost dana na izmaku počela da razvlači dugačke crne senke, kao na tigrovoj koži. Vorkosigan zastade.

„Da sam sâm“, reče on, „do skrovišta bih trošio rezervna sledovanja hrane iz pojasa. Pošto vodim i vas dvoje, moraćemo da rizikujemo i potražimo još hrane u vašem lo-

goru. Dok ja budem tražio, vi možete da sahranite onog drugog oficira.“

Kordelija klimnu. „Onda potražite i nešto čime bih mogla da kopam. Ja ću dotle da se postaram za Diboera.“

Mahnuo je rukom u znak saglasnosti i pošao prema spaljenom krugu. Kordelija je uspela da iskopa dve nagorele vreće za spavanje iz ostataka šatora za žene, ali ne i odeću, lekove, sapun, niti sud u kom bi nosila i grejala vodu. S mukom je odvukla zastavnika do izvora, umila ga i oprala mu rane i pantalone hladnom vodom što je bolje mogla, obri-sala ga je jednom vrećom, ponovo mu obukla potkošulju i borbenu jaknu i umotala ga u drugu vreću. Drhtao je i je-ćao, ali se nije opirao.

Vorkosigan je, u međuvremenu, pronašao dve kutije sa sledovanjima hrane, spolja oprljene, ali inače gotovo neo-štećene. Kordelija pocepa jednu srebrnastu kesu, pomeša sadržaj s vodom iz potoka i utvrdi da je reč o ječmenoj ka-ši, obogaćenoj sojom.

„Imali smo sreće“, primeti. „Verujem da će to moći da pojede. Šta je u drugoj kutiji?“

Vorkosigan je to upravo otkrivao. Dodao je vodu u kesu koju je otvorio, gnječenjem formirao smešu i omirisao je.

„Nisam siguran“, reče pruživši joj je. „Čudno miriše. Da se nije pokvarilo?“

Bila je to bela pasta prodornog mirisa. „Nije“, umiri ga Kordelija. „To je veštački preliv za salatu od punomasnog sira.“ Nasloni se i poče da razmatra jelovnik. „Ako ništa drugo, bogat je kalorijama“, hrabrila se. „Biće nam potrebne. Imate li slučajno u tom pojasu i kašiku?“

Vorkosigan otkači nekakav predmet s pojasa i bez reči joj ga pruži. Ispostavilo se da je reč o nekoliko alatki smeštenih u jednu dršku, uključujući i kašiku.

„Hvala“, reče Kordelija, čudeći se zahvalnosti koju je osetila, kao da je to što joj je ispunio želju bilo nekakva čarolija.

Vorkosigan slegnu ramenima i nastavi potragu u sve dubljoj tami, a ona poče da hrani Diboera. Činilo se da umire od gladi, ali da nije u stanju da se sam hrani.

Zapovednik se vrati do izvora. „Našao sam ovo.“ Pruži joj mali ašov, otprilike metar dugačak, za iskopavanje geoloških uzoraka. „Nije baš najpogodniji, ali zasad nisam uspeo da nađem ništa bolje.“

„Bio je Regov“, reče Kordelija uzevši ašov. „Poslužiće.“

Odvela je Diboera do mesta gde ju je čekao sledeći posao i smestila ga da sedi. Pitala se da li bi šumski korov mogao da mu posluži kao toplotna izolacija i odlučila da se kasnije pozabavi tim. Označila je dimenzije groba blizu mesta gde se Rozmon zaustavio u padu, pa poče da zariva ašov u tvrdo tle. Zemlja je bila žilava i nepopustljiva, tako da je ubrzo ostala bez daha.

Vorkosigan izbi iz tame. „Našao sam nekoliko hladnih baklji.“ Prelomio je jednu cevčicu veličine olovke i spustio je na zemlju pored groba. Svetlela je sablasnom ali jakom plavozelenom svetlošću. Kritički ju je posmatrao dok je kopala.

Nastavila je da napada zemlju ašovom, nastojeći da ne obraća pažnju na njega. Idi bre nekud, mislila je, i pusti me da na miru sahranim prijatelja. Tad joj pade na pamet uznemirujuća pomisao: Možda mi neće dozvoliti da završim – prespora sam... Poče snažnije da kopa.

„Ako nastavite ovim tempom, ostaćemo ovde još nedelju dana.“

Ako bude dovoljno brza, uznemireno je pomislila, možda bi mogla da ga pogodi ašovom u glavu... Bilo bi dovoljno jednom...

„Idite sedite pored vašeg botaničara.“ Pružio joj je ruku, i njoj konačno sinu da se nudi da joj pomogne u kopanju.

„A....“ Prepustila mu je alatku. On izvadi borbeni nož i iseče korenje duž linije pravougaonika koji je obeležila, a zatim poče da kopa, mnogo efikasnije nego ona.

„Kakve ste sve strvinare primetili ovde?“, upita između dva izbacivanja zemlje. „Koliko bi duboko ovo trebalo da bude?“

„Nisam sigurna“, odgovori ona. „Sleteli smo pre samo tri dana. Ekosistem planete je, međutim, prilično složen, i većina poznatih životnih niša je popunjena.“

„Hm.“

„Poručnik Stuben, moj zoolog, pronašao je nekoliko onih šestonožnih biljojeda ubijenih i gotovo potpuno pojedenih. Pored jednog od leševa video je nešto što je opisao kao čupavu krabu.“

„Koliko je to bilo veliko?“, radoznalo upita Vorkosigan.

„Nije rekao. Videla sam, međutim, fotografije zemaljskih kraba, i nisu mi izgledale velike – kao vaša šaka, otprilike.“

„Onda će metar dubine biti dovoljno.“ Nastavio je da kopa, kratkim i snažnim zamasima slabašnog ašova. Hladna svetlost mu je obasjavala lice odozdo, bacajući navise senke preko njegove čvrste vilice, ravnog i širokog nosa i gustih obrva. Kordelija primeti da na levoj strani brade ima ožiljak u obliku slova „L“. Podsećao ju je na kralja patuljaka iz neke severnjačke sage, koji kopa u nekoj veoma dubokoj pećini.

„Tamo kod šatora je ostala šipka“, reče ona. „Mogla bih da okačim baklju na nju da vam bude svetlije dok radite.“

„To bi mi pomoglo.“

Vratila se do šatora, izašavši izvan kruga hladne svetlosti, i pronašla šipku na mestu gde ju je jutros ostavila. Vrativši se do rake, privezala je baklju za šipku pomoću nekoliko žilavih vlati trave i pobola je uspravno u zemlju, proširivši krug svetlosti. Setila se svoje namere, da prikupi paprat za Diboera, i pošla je prema šumi, ali onda zastade.

„Jeste li čuli?“, upita Vorkosigana.

„Šta?“ Sada je već i on teško disao. Zastao je, do kolena u jami, i sâm oslušnuvši.

„Nekakvo šuškanje, tamo iz šume.“

Sačekao je još jedan minut, a onda odmahnuo glavom i nastavio sa radom.

„Koliko ste hladnih baklji postavili?“

„Šest.“

Premalo. S druge strane, mrzela je da troši po dve od jednom. Upravo se hrabrila da ga pita da li bi mu smetalo da neko vreme kopa u mraku kad je ponovo začula onu buku, ovaj put razgovetnije.

„*Sigurna sam* da tamo ima nečega.“

„Verujem vam“, reče Vorkosigan. „Pitanje je...“

Tri stvorenja istovremeno utrčaše u krug svetlosti. Kordelija razazna hitra niska tela s prevelikim brojem maljavih crnih nogu, po četiri sitna crna oka na bezvratim glavama i kao žilet oštre kljunove koji su škljocali i siktali. Stvorenja su bila velika kao svinje.

Vorkosigan je spremno reagovao, raspalivši najbliže posred lica sečivom ašova. Drugo se baci na Rozmonovo telo i duboko zagrije u meso, nastojeći da ga odvuče u tamu. Kordelija dogradi šipku i njome široko zamahnu, zadavši zveri snažan udarac između očiju. Kljun odgrize kraj aluminijumske šipke. Stvorenje zašišta i uzmaknu pred njom.

Vorkosigan je to iskoristio da izvuče nož. Odlučno napade treću zver, vičući, bodući i šutirajući je teškim čizma. Prsnu krv kad mu kandže zaoraše po nozi, ali on stvorenju istovremeno zadade udarac nožem koji ovo natera da zaždi za ostalima u okrilje šume, pišteći i sikćući. Uhvativši trenutak predaha, iskopao je omamljivač iz prevelike futrole neuroudarača gde se, sudeći po njegovom prigušenom psovanju, bio zaglavio, i zagleda se u noć.

„Čupave krabe, nije nego“, prostenja Kordelija. „Stubene, odraću te.“ Začuvši pištanje sopstvenog glasa, čvrsto stegnu zube.

Vorkosigan obrisa tamnu krv s oštrice o travu i vrati nož u korice. „Mislim da grob ne bi smeo da bude plići od dva metra“, ozbiljno reče. „Najmanje.“

Kordelija potvrdno uzdahnu, i pobode skraćenu šipku u prvobitni položaj. „Kako vaša noga?“

„Postaraću se za to. Bolje pogledajte kako je vaš zastavnik.“

Diboera, koji je dremao, probudila je buka i on je novo pokušavao da nekud otpuzi. Kordelija je nastojala da ga umiri, ali njega spopade još jedan napad, posle koga, na njeno olakšanje, ponovo zaspa.

Vorkosigan je u međuvremenu zakrpio rasekotinu uz pomoć minijaturnog pribora za prvu pomoć koji mu beše za pojasom, i nastavi da kopa, tek neznatno sporije. Kad mu je jama dosegla do ramena, uposlio ju je da odnosi zemlju pomoću ispražnjene kutije za botaničke uzorke. Bližila se ponoć kad ju je pozvao iz mračne jame. „Mislim da je dovoljno“, reče, i pope se napolje. „Da sam imao bacač plazme, bila bi iskopana za pet sekundi“, prostenja, hvatajući vazduh. Bio je prljav od zemlje i znojio se na hladnom noćnom vazduhu. Iz jaruge i izvora dizali su se pramenovi pare.

Zajedno su odvukli Rozmonovo telo do ivice groba. Vorkosigan zastade.

„Hoćete li možda da uzmete njegovu odeću za zastavnika?“

Morala je da prizna da je predlog praktičan. Nije joj se dopadala pomisao da Rozmona položi nagog u zemlju, ali je istovremeno žalila što se nije toga ranije setila, jer se Diboer tresao od hladnoće. Na silu je svukla uniformu s ukočenih udova, preplavljena jezivim osećanjem da razodeva džinovsku lutku, a onda ga zajedno prevrnuše u grob. Telo s prigušenim treskom pade na leđa.

„Samo trenutak.“ Izvadivši Rozmonovu maramicu iz džepa košulje, skočila je u jamu, okliznuvši se na telo. Raširila mu je maramicu preko lica. Bio je to besmislen čin, ali se posle njega osećala bolje. Vorkosigan je uhvati za ruku i povuče uvis.

„E, tako.“ Nabacali su zemlju nazad u jamu za mnogo kraće vreme nego što im je bilo potrebno da je iskopaju, pa je utabaše, koliko je bilo moguće, hodajući po njoj.

„Želite li da obavite neku ceremoniju?“, upita Vorkosigan.

Kordelija odmahnu glavom, jer joj nije bilo do toga da izgovara bezličnu i suviše zvaničnu pogrebnu molitvu. Nekoliko minuta je ipak klečala pored groba, izgovarajući u sebi ozbiljniju i manje ostvarljivu molitvu za pokojnikovu dušu. Činilo joj se da uzleće i nestaje u beskonačnosti, nečujna i laka kao pero.

Vorkosigan je strpljivo sačekao da ustane. „Već je kasno“, reče, „i maločas smo videli tri dobra razloga da ne srljamo u tamu. Bilo bi najbolje da se ovde odmorimo. Ja ću preuzeti prvu stražu. I dalje želite da mi razbijete glavu kameonom?“

„Zasad više ne“, reče ona iskreno.

„Vrlo dobro. Probudiću vas kasnije.“

Vorkosigan je započeo svoju smenu obilaskom čistine, noseći hladnu baklju sa sobom. Lelujala je u tami kao zaobljen svitac. Kordelija je ležala na leđima pored Diboe-
ra. Zvezde su svetlucale kroz sve gušću maglu. Da li je neka od njih bila njen brod, ili Vorkosiganov? To je bilo skoro neverovatno, jer je do sada trebalo da već budu predaleko da bi se videli.

Osećala se ispražnjeno. Energija i volja su joj izmicale poput svetlucave tečnosti koja promiče kroz prste, kao da ih usisava nekakav bezdani pesak. Osvrnula se prema Diboe-
ru, i na silu otrgnula misli iz tog vrtloga beznada. I dalje sam zapovednik broda, oštro podseti sebe. Još si pod mojom komandom, zastavniče, iako ni sam ne vladaš sobom...

Ova misao vodila ju je, činilo joj se, do neke dublje spoznaje, ali kao da se i ova istopila među prstima, i sledećeg trenutka je zaspala.